

24.11.23

Укр.літ

Клас: 9-А,Б

Вч.: Харенко Ю.А.

**Тема: Провідні мотиви і проблеми твору
І.П.Котляревського «Енеїда».
Характеристика героїв поеми, образ Енея**

**Веселим, чесним та мудрим запам'ятався
українцям І. П. Котляревський. Його люблять і
шанують до сьогодні. Його заслуги як зачинателя
нової української літератури оспівані поетами.**

***Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люди;
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть!***

Тарас Шевченко

***Чи справдилися
слова Кобзаря?***

**Всі персонажі твору
поділені на групи:**

Земні герої

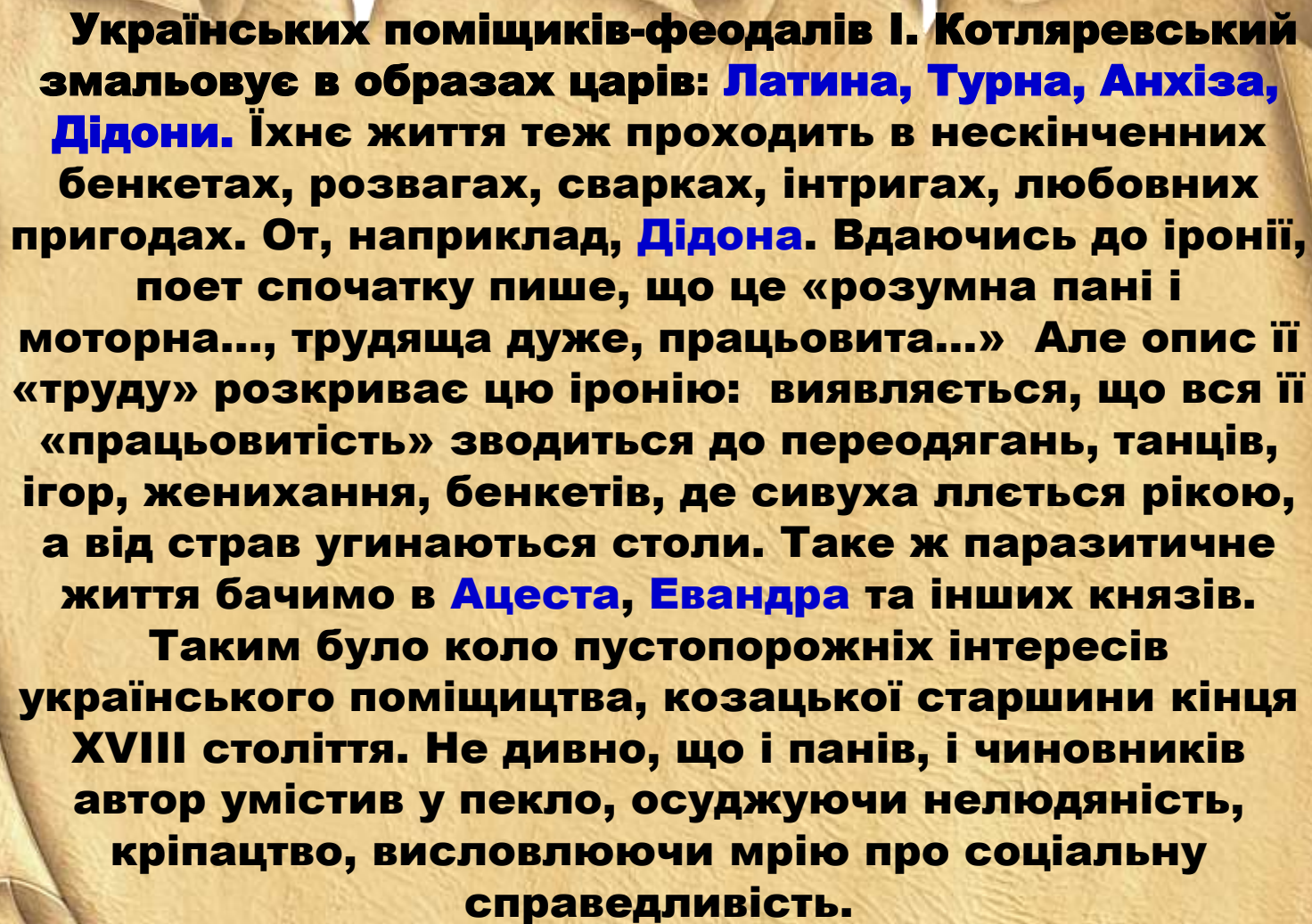
**Олімпійські
боги**

Народ

Земні герої:

Еней – троянський цар, син Венери і Анхіза; **Анхіз** – цар Трої, батько Енея; **Ніз і Евріал** – троянські воїни; **Дідона** – цариця Карфагена; **Латин** – цар Латинської землі, **Амата** – його дружина, **Лавінія** (Лавісія) – їх дочка ; **Турн** – рутульський цар; **Евандр** – аркадський цар, **Палант** – його син; **Сівілла** – жриця бога сонця Феба.

Українських поміщиків-феодалів І. Котляревський змальовує в образах царів: [Латина](#), [Турна](#), [Анхіза](#), [Дідони](#). Їхнє життя теж проходить в нескінченних бенкетах, розвагах, сварках, інтригах, любовних пригодах. От, наприклад, [Дідона](#). Вдаючись до іронії, поет спочатку пише, що це «розумна пані і моторна..., трудяща дуже, працююча...» Але опис її «труду» розкриває цю іронію: виявляється, що вся її «працьовитість» зводиться до переодягань, танців, ігор, женихання, бенкетів, де сивуха ллється рікою, а від страв угинаються столи. Таке ж паразитичне життя бачимо в [Ацеста](#), [Евандра](#) та інших князів.

Таким було коло пустопорожніх інтересів українського поміщицтва, козацької старшини кінця XVIII століття. Не дивно, що і панів, і чиновників автор умістив у пекло, осуджуючи нелюдність, кріпацтво, висловлюючи мрію про соціальну справедливість.

Народ

Літературознавець **О. Білецький** підкреслював:
«Головний герой поеми – не окрема людина, а люди. І які люди! Це люди неймовірної сили, з залізними мускулами, вродливими голосами. Коли вони починають битися,- а в бій вони ідуть з великим бажанням,- тільки й чути хруст вибиваних зубів, тріск розколюваних черепів, крик і лайку, невичерпну в каскадах своїх комбінацій... Люблять вони... міцне слівце... Ним володіли легендарні українські козаки. Цей людський світ – апофеоз тілесності, неймовірної виносливості, здоров'я, яке хлюпає через край, повнокров'я. Це пройдисвіти, розбійники, ланці, і в той же час – лицарі, герої - титани... Спробуйте позмагатися з таким народом!»

Отже, троянці – це козаки.
Котляревський одягнув у маски героїв
Вергілія, чим намагався протистояти
імперській політиці стирання Запорозької
Січі з пам'яті народу.

Зевс (або Юпітер) – верховний бог, бог блискавки і грому; **Юнона** (Гера) – богиня шлюбу, його дружина; **Венера** – богиня кохання, дочка Зевса, мати Енея; **Еол** – бог вітрів, брат Зевса; **Нептун** – бог моря, брат Зевса; **Вулкан** – бог вогню, покровитель ковалів, чоловік Венери; **Меркурій** – бог торгівлі, посланець богів, син Зевса.

В образах богів виведено чиновне панство, вельможних феодалів, показано їх взаємини, побут і звичаї, ставлення до простих людей. Особливо висміяно продажність чиновників, які за хабара готові на все: **Еол** на прохання Юнони зчинив бурю на морі; за хабара, що дав йому Еней, **Нептун** припиняє шторм, хабарі від **Венери** бере навіть мати богів **Цібелла**. Перед читачами проходить ціла галерея небожителів: **Зевс, Юнона, Венера, Нептун, Еол, Гермес** та ін. Добродушний гумор автора часто переходить у сатиру, коли висміюється їх заздрість, самодурство, грубість, ненажерливість. Мова богів лайлива, груба, така ж і манера їх поведінки.

Образ Енея

**Еней — онук Зевса, син богині Венери.
Котляревський розповів про нього як про
українського козака:**

**Еней був парубок моторний
І хлопець хоч куди козак,
Удавсь на всеє зле проворний.
Завзятіший од всіх бурлак.**

**Разом із троянцями
— «ватагою
розбишак»,
«осмалених, як гиря,
ланців» — він утік зі
зруйнованої Трої
шукати нових берегів.
Аркадському цареві
Евандру Еней
відрекомендувався як
«кошовий Еней
троянець». Уже з
перших рядків видно,
ким він є насправді.**

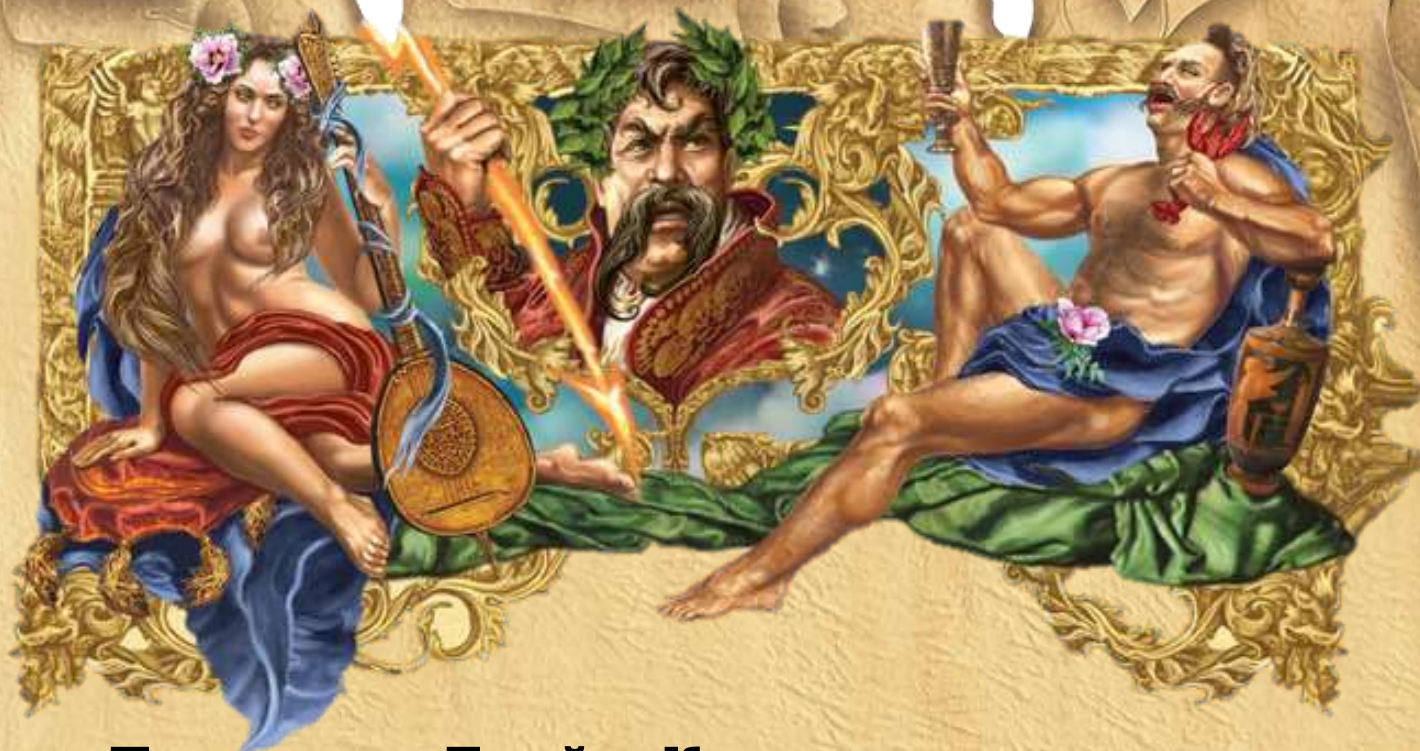
**«Троянці»
Котляревського
дуже нагадують
запорожців.
Козаки - веселі та
дотепні, життєра-
дісні, а їхні вчинки
демонструють й інші
риси — завзятість,
хоробрість,
мужність.**

Кошовий Еней —
троянець відважний,
хоробрий ватажок,
умілий організатор і
керівник. Хоча він, на
перший погляд, і мало
чим відрізняється від
своїх друзів-гультайок,
та все-таки у
вирішальну хвилину
саме йому доводиться
приймати рішення.
Згадаймо шторм на
морі, коли Еней
здогадується «всунути
в руку Нептуну»
півкопи грошей.

**Еней - розумний, здатний
на дипломатичні
стосунки з Ацестом,
Евандром, відчайдушний,
сміливий вояка, вірний
троянському
побратимству. Але
письменник ніколи не
ідеалізує його. Це
насамперед завзятий
козак-запорожець, який
«садить гайдука»,
любить багато випити й
добре погуляти.**

При цьому Еней у Котляревського весь час поводить ся як справжня людина з яскравим характером і неодноманітним внутрішнім життям: він може бути легковажним, «купається в бразі», вміє «бісики пускати», запальний.

Такий-от в буденному існуванні Еней за інших обставин починає діяти як хоробрий ватажок або величний і мудрий державний діяч. Він здатний встановлювати дипломатичні відносини і вигравати битви. До речі, ще на початку поеми було відомо, що Еней:

**...зна воєнне ремесло;
Умом і храбрістю своєю
В опрічнєє попав число.**

**Як і на початку поеми, в кінці Еней такий
же життєрадісний ватажок-гульвіса,
здатний до залицянь і горілки,
легковажний, та, коли треба, —
розсудливий, строгий і хитрувато-
дотепний. Яскравий, живописний і такий
земний, веселої української вдачі.**

Риси характеру Енея

1. Позитивні:

2. Негативні:

Риси характеру Енея

1. Позитивні:

- а)** відповідальність, піклування про троянців;
- б)** завзятість;
- в)** відвага і хоробрість;
- г)** близькість до народу;
- е)** уміння швидко орієнтуватися в обстановці.

2. Негативні:

- а)** легковажність і безжурність;
- б)** пристрасть до хмільних напоїв;
- в)** боягузливість і безпорадність.

Образ Енея дуже суперечливий: з боягуза та плаксія він перетворюється на справжнього ватажка – справедливого та відповідального.

**Світлим гімном козацькому побратимству, честі,
вірності присязі є подвиг **Низа** та **Евріала****

Риси характеру Низа та Евріала

а) чуйність, любов до батьків

У тебе мати єсть старая,
Без сил і в бідності, слабая,
То і повинен жити для неї...

б) здатність на самопожертву

Уздівши Низ труп Евріала,
Од ярості осатанів...

Так Низ, Волсентія убивши,
і сам лишився живота.

в) презирство до фізичного болю і до самої смерті;

**« Як? Сам? Мене оставиш-
Спитався Низа Евріал.-
Ні!Перше ти мене удавиш,
Щоб я од земляка одстав.
Від тебе не одстану зроду,
З тобою рад в огонь і в воду.
На сто смертей поїду з тобою».**

г) сміливість і мужність

**Та був одвага і завзятий,
Силач, козак лицаркуватий...
Так наші смілії вояки
Тут мовчки проливали кров;
Од ней краснілися, мов раки,
За честь і князю за любов
Но дати одпор були готові
І до останньої краплі крові
свою свободу боронить...**

д) вірність присязі

**«Хоть молоді були та гожі,
І кріпкі, храбрі як харциз.
В них кров текла хоть не троянська,
Якась чужая, бусурманська,
Та в службі вірні козаки»**

**е) відповідальність, громадський
обов'язок**

**Де общее добро в упадку,
Забудь отця, забудь і матку,
Лети повинність іправлять...**

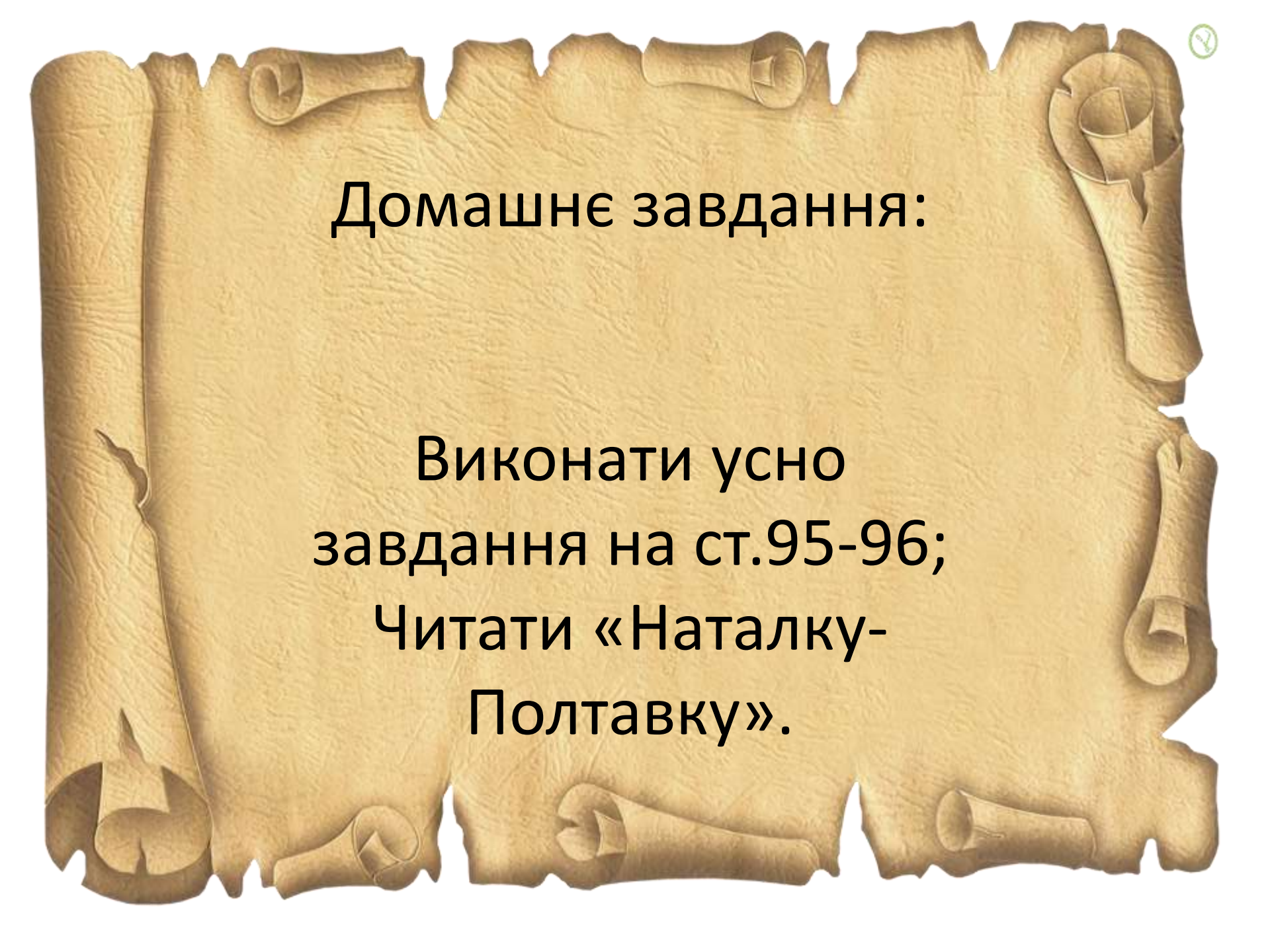
є) Патріотизм

**«Любов к отчизні де героїть,
Там сила вража не устоїть...»**

***Висновок: Низу та
Евріалу властиві
почуття
відповідальності за
спільну справу, за
«общее добро».***

Низ та Евріал — рядові
воїни війська
Енея, найяскравіше виді
ляються серед троянців.
Узи дружби для них
сильніше за родинні.

Домашнє завдання:

Виконати усно
завдання на ст.95-96;
Читати «Наталку-
Полтавку».